

Tėvynė

N.Y. PUBLIC LIBRARY
DIV. S
GRAND CENTRAL STA.
BOX 2231
NEW YORK, NY 10017

KP EXCH

SUSIVIENIJIMO LIETUVIŲ
AMERIKOJE ORGANAS

REC'D JUL 1 1971

Nr. 24

New York, N.Y. -10001- 1971 m. JUNE-BIRŽELIO 25 D.

64 metai

APLEISTI IR UŽMIRŠTIEJI LIETUVIAI

Tik retais atsitikimais išgirstame ar kartais kuriame laikraštyje paskaitome žinutę, kad štai anais laikais veiklus ir nuoširdus lietuvis po keletos dienų rastas negyvas savo bute, ar mirė kurioje nors prieglaudoje, niekieno nelankomas, nepagudžiamas ir be jokios draugiškos pagalbos. Mirė, tai jau nieko nepagelbėsi. Įprasta sakyti, jog toks jo likimas buvo.

Bet pagalvokim, kiek yra plačioje Amerikoje tokių, kurie dar tebėra gyvi, bet jau palieję, ligos pakirsti, patys vieni palikti. Tie lietuviai arba visai neturi giminių, arba ir giminės, iš kurių jie galėtų tikėtis kokios nors pagalbos, išvažiuo į tolimus miestus, užimti savais rūpesčiais ir nepagalvoja apie sau artimą žmogų. Gailla labai, bet tokių įvykių turime nepaprastai daug.

Ypatingai gailla tų, kurie patenka į senelių prieglaudas. Jų būklė tikrai apvėrtina. Jau spauda pasiekė tokios žinutės, kad tuos senelius prieglaudų prižiūrėtojai ir paprasti tarnautojai dažnai skriaudžia, kartais net muša. O buvo ir toks atsitikimas, kad prieglaudos vedėjas, supykęs dėl senelio skundų, bandė jį nugalbenti į beprotyną. Pagaliau visų tų nelaimių ir skaudžių pasenusių lietuvių išgyvenimų neišskaitėmosime. Mas apie tai vienokių ar kitokių būdu sužinome, bet užmirštame, nekreipiame į tai jokio dėmesio.

Tai visa žinodami, ką galėtume daryti.

Visai užsimerkti, nusigrįžti - vieni, rodo, mūsų sąžinė neleidžia. Bet kas mums šių nelaimingųjų gelbėjimo darbo kam tas gali rūpėti?

Chicagoje dainininkai pasiruošimo metu. Lietuvių Dainų Šventė.

SVARBŪS NE TIK GARSŪS PASIRYŽIMAI, BET REIKALINGAS IR TYLUS, BET NUOŠIRDUS DARBAS. TURIME TŪKSTANČIUS SAVO TĖVYNAINIŲ, KURIAIS NIEKAS NESIRŪPINA. KURIE PAMIRŠTI IR APLEISTI.

Jau mūsų Susivienijimo patys pirmieji kūrėjai savo organizacijos tikslų tarpe nurodė: "Teikti pagalbą lietuviui į vargą patekusiam". Tad atrodo, kad nuoširdūs veikėjai ir šiandien turėtų panašiai pagalyti, o kita vertus, juk tikrumoje nėra čia tokios plačiai išsiskoliusios organizacijos, kaip mūsų Susivienijimas. Mūsų veikėms, mūsų kuopas, surasi visur, kur tik šiek tiek daugiau lietuvių gyvena.

Tad, besirūpinant savo kuopos reikalais,

kartais turėtume pakalbėti ir apie tuos visų pamirštus lietuvius, kuriems niekas neištiesia pagalbos rankos.

Gal nereikėtų ir daug pastangų, o šiočia tokia pagalba vis tiek jiems būtų galima suteikti. Jeigu, sakysim, kuris vargšelis pateko į senelių prieglaudą ir nėra lankomas, jis paliktas dažnai paniekoje. Vįsai kitaip žiūrime į tokį senelį, jeigu jį kas nors aplanko, jį šiaip ar taip globoja. Tada jis sulaukia ir daugiau dėmesio iš savo prižiūrėtojų. Kartais daug svarbos čisti, net jeigu kas tokį senelį paguodžia, jam suteikia mažą praktišką patarimą.

Tad apsižvalgykim aplinkui ir save paklauskim: - Kam mes galim, ir savęs daug neskriausdami, padėti, kieno liūdnas dieneles, kurių jam jau tikrai nedaug teliko, padaryti šviesesnes?

Už ka nubaustas Albinas Telksnis?

Lietuvių laikraščiai jau prieš kiek laiko paskelbė žinią apie kaimietio Albino Telksnio nubaudimą. Dabar vakaras pasiekė Sovietų Rusijai leidžiamo vadintame "Samizdato" - slaptą laikraščio "Šiandieninių įvykių kronika" naują laidą, kur paduodama, nors suiglaustai, visa Telksnio keista byla.

Albinas Telksnis gimė 1924 metais, jo specialybė - agronomas. Jis stengėsi prisitaikyti prie viespataranciu motyrių, tad 1940 metais buvo istotes į komunistinius ir aktyviai prisidėjo prie kolūkių steigimo. Iki savo aresto jis buvo kaimo Botanikos Instituto bendradarbis. Taip pat jis rasydavo "Zemės ūkio" žurnale. Telksnis siekė gauti mokslinį laipsnį, rengėsi ginti savo disertaciją agronomijos mokslų kandidatu

gauti. Bet areštas sutrukdė viską.

Jis buvo suimtas 1969 metų rugsėjo 29 d. ir kaltinamas tuo, kad platino raštą, kuriame neigiamai įvertinama komunistų partijos politika žemės ūkyje. Telksnio teismas įvyko 1970 metų balandžio 6 d. (Teismo pirmininkas Mazėnas, nariai - Adomaitis ir Kochanko. Jį gynė advokatas Karčanskas. Teismas buvo uzdaras.

Telksnio gynėjas teisme aiškino, kad kaltinamasis, senuko-kaimyno prasomas, kuris savo laikų buvo kolūkio pirmūnuku, perasiūnėto jo pastabas kolūkių reikalais, nes sis, dėl senatvės jau negalėjęs rasyti (sako, rankos drebėjo). Senukas savo raštuose esą skundėsi, kad negauna gydymo pagalbos. Įstargos, į kurias senukas - buvęs kolūkio pirmūnukas kreipėsi, nekreipdavusios dėmesio į jo prasymus. Paskutinį savo laiską senukas padiktavęs Telksniui 1967 metais, o po metų jis mirė. Pasirodė, kad sis laiškas liko neišsiųstas, o senukui mirus, jo giminės šį laiską, matyt iš baimės, nunesė slapta policijai. Tada ir buvęs Telksnis areštuotas. Jis buvo nubaustas 3 metais griežto režimo stovyklon.

Tai dar vienas įrodymas, koks beteisris šiuo metu kiekvienas Lietuvos pilietis ir kaip saivaliauja vietinis teismas, spręsdamas įtariamų žmonių bylas.

LEIPCIŲJE išleistas leksikonas "Fremdsprachige Schriftsteller" pateikęs žinių apie 100 krasčių rasytojus, priminė keholiką lietuvių rasytojų: Salia, K.Donelacio, J.Briliuno, P.Cvirkos, J.Janonio, S.Neries, A.Vicnuolio, A.Gudario-Guzeviciaus, dar pamincėi astuoni lietuviai rasytojai, visi gyvenę Lietuvoje. (E.)

Tėvynė

MUSIENIŠKAS LIETUVIŲ
AMERIKOJE ORGANAS

Lithuanian Weekly

Published Every Friday
by the Lithuanian Alliance of America

JUOZAS PETRĖNAS
EDITOR

ALGIRDAS BUDRECKIS
MANAGER

Yearly Subscription Rates:
In the United States\$4.00
To Foreign Countries\$5.00

307 WEST 30th STREET
NEW YORK, N. Y. 10001
Telephone LACKAWANNA 4-5529

Entered as Second Class Matter November 28, 1910,
at the Post Office at New York, N. Y., under the Act
of March 8, 1878.

SLA kuopų pranešimai ir skubus raštai redakcijai
reikia siųsti ne vėliau, kaip prieš savaitę, laikraščio
numeriu išeinant.

Keičiant adresą būtina pranešti senais adresu ir
nurodyti naujo adreso pašto zonos numerį.
Už skelbimų turinį redakcija neatsako.

Garbė tautai, puikių dainų kurėjai

Lietuvių dainos sulaukė didžiųjų meno žmonių gilaus pripažinimo. Bet lietuvis nelaukė, kad kas nors iš šalies jam pasakytų - kokios puikios jo sukurtos dainos. Meilė dainai įgimta lietuviui. Kiekvieno lietuvių širdyje giliai įsimigęs jausmas, kad lietuviška daina yra milžiniškas turtas, kuris mus visus praturtina ir apsaugo nuo neviltingos.

Mūsų dainose glūdi mūsų tautos būdas. Ar reikia gailėtis, kad mes ne tiek daug turime linksmų dainų? Greičiausia liūdnos ir švelnaus susimąstymo gaidos lietuvių būdai buvo ir tebėra artimesnės. Juk visos mūsų dainos, tai ilgų amžių lietuvių gyvenimo ir patyrimo išdavos.

Dideliu džiaugsmu laukėme ir štai už keletos dienų sulauksime didingos Lietuvių Dainos šventės, kuri įvyks Chicagoje liepos 4 d.

Nuo 1924 metų, kai Kaune lietuvių muzikų-pionierių surengtoji pirmoji dainų šventė įvyko, tolimesnėje eigoje dainų šventė reikšmė vis didėja ir vis labiau mūsų pačių jaučiama ir suprantama. Ir tai pasakyti, jog neatsižvelgiant į kai kurių rengėjų svetimas lietuvių tautai tendencijas, vis tiek dainų šventės gaivaliniu būdu išsilieja į skaisčią, tautinių jausmų demonstraciją.

O ypatingai yra brangi pati daina ir vardan tos dainos surengtoji iškilminga šventė lietuviams gyvenantiems toli nuo savo "gimtųjų namų".

Tautinė dainų šventė yra gilus atsigalvinimo šaltinis, kuris begaliniai brangus mūsų gyvenime, o taip pat ir mūsų ateičiai.

Nuo pat mūsų tautinio atgimimo pirmųjų dienų mes pradėjome kalbėti apie ypatingą tautinės vienybės svarbą. Kas gi kitas, jeigu ne mūsų mieloji daina, mus sujungia ir suvienija. Per savo dainas mes suartėjame ir sustipriname savo tautinius jausmus.

JAV IR PASAULIO LIETUVIAI

* BALZEKO lietuvių kultūros muziejus atidarė lietuvių muzikos parodą, kuri vyksta viešojoje bibliotekoje prie Randolph ir Michigan Ave.

* SLA 124 KUOPA, kaip praneša jos pirmininkas Brazauskas, išrinko savo naują sekretorium inž. L.Kopecką, kuris jau anksčiau pasizymėjo tautinėje veikloje.

* ROCKFORD, ILL. lietuvių klubas yra populiarus ne tik lietuvių tarpe, bet ir kitų tautų žmonės čia ruošia savo rengimus. Rockfordo miestas mirusiųjų minėjimo dieną turėjo parodą. Tai lietuvių klubo virėjos išalkusiems parado dalyviams paruošė pietus, arti keturiems šimtams asmenų.

* ŠVENČIONYSE, Lietuvoje, veikia gydomosios arbatos fabrikas. Šią pagarsėjusią arbatą perka ne tik vietos žmonės, bet ji siunčiama net į užsienius.

* IŠ AUSTRALIJOS į Los Angeles atvyksta lietuvių ekskursija kaip tik Chicagoje vykstančiai liepos 4 d. dainų šventei.

* JAMES E.LORAITIS Loyolos universitete baigė administracijos mokslus.

* ALGIRDO GRIGAIČIO meno fotografijų paroda vyksta birželio 20 d. Čiurlionio galerijoje, Chicagoje.

* ANTANAS B.MAŽEIKA, kuris gyvena Highstown, N.J., paskirtas ryšininku demokratų partijai. Jis turės ryšius su Democratic National Committee vadovais Washington.

* SIMO KUDIRKOS skaudus įvykis tebėra Amerikos lietuvių dėmesio centre. Yra veikėjų, kurie rūpinasi, kad būtų leista Simui Kudirkai atvykti į Ameriką.

Kiek daug jaunuoliško entuziazmo yra įdedama į dainų šventės įvykdymą. Tautinis instinktas diktuoja pasiaukoti šiam kilniam darbui.

Kaip ir kiekvienais metais, neabejotinai ir šiemet dainų šventėje matysime jau ne tūkstančius, bet dešimtis tūkstančių jaunų lietuvių, pasiilgusių savo dainų. Tie gausūs dainininkai, kurie didžioje estradoje dainuos, neabejotinai bus kupini kūrybinio jausmo, nes giliai jaus, kad kiekvienas mielos dainos garsas vienodu jautrumu atsiliepia ir klausytojo širdyje.

Tenka nuoširdžiai pasveikinti visus tuos, kurių sumanymu, pasiryžimu ir sunkiu darbu yra įvykdoma Lietuvių Dainų Šventė. Ypatingai svarbu pažymėti, kad šis didžiulis darbas, tai gilaus pasiaukojimo vaisius.

Geras, nuoširdus žodis, ištartas Dainų Šventės rengėjams, tegu jiems bus nors tas mažas pripažinimo ir įvertinimo ženklas.

TĖVYNĖ 2

ČEKOSLOVAKIJOJE, Usti miestely, kasmet vykstančiose jaunųjų smuikininkų varžybose, šiais metais pirmasis vietą laimėjo Vilniaus M.K.Čiurlionio vid. meno mokyklos mokiniai: Algirdas Paukštė ir Vyt. Mikeliūnas. (E.)

V.DAUNORAS turėjo vokalinį koncertą Maskvoje. Šalia rusų kompozitorių, jis išpildė Verdi bei kitų operų arijas. Solistui akomponavo Gytis Trinkūnas. Koncertą transliavo Maskvos radijas. (E.)

LIETUVOS Žemės ūkio akademijoje, šiuo metu mokosi 8835 studentai. (E.)

* VASARIO ŠEŠIOLIKTOS gimnazijos kapelionas mokiniams pamaldas rengia parke, giedamas giesmes palydi A.Rygelytės ir G. Mažeikos gitaros. Ar nebus čia naujovė?

* "PIRMIEJI ŽINGSNIAI" - tokiu vardu jau ilgesnį laiką leidžiamas Donelaičio lituanistinės mokyklos Chicagoje auklėtinių laikraštėlis.

* PEDAGOGINIS Lituanistikos Institutas Chicagoje turi visą eilę naujų studentų: G.Čepaitytė, R.Degutytė, R.Genčius, R. Juodvalkytė, L.Jurkštaitė, T.Jurkštas, V. Kerelytė, R.Kaveckaitė, D.Narutytė, M.Mikutaitis, J.Prunskis, A.Puras, L.Regis, N. Sparkytė, A.Šuopytė, A.Tamošiūnas. Taip pat šioje svarbioje mokykloje veikia neakivaizdinis skyrius, kuris irgi turi didoką skaičių studentų.

* LIETUVOS DAILĖS MUZIEJUS, kurio direktorium šiuo metu yra dailininkas P.Gudynas, paminėjo savo veiklos 30 metų sukaktuves. Muziejuje esama sutelkta iki 90.000 eksponatų. Tame tarpe P.Čalpo, A.Žmuidinavičiaus, V.Didžioko, Adomo Varno, Dobužinskio ir kt. kūriniai. Muzikos skyriuje eksponatų tarpe yra ir Kipro Petrausko kostiumas, kurį jis dėvėjo R.Wagnerio "Lohengrino" operoje.

Lietuvos miškų gražuolis - briedis.

Kiekvieno SLA veikėjo pareiga pagelbėti organizatoriui

Greitai atsiliiepkite į SLA Vajaus Komisijos kvietimą. Naujų narių įrašymo paskelbtos taisyklės veikia tos pačios ir organizatoriai gali naujus narius įrašyti. O jų įrašytieji nauji nariai bus įskaityti į SLA Vajų, kurį dabar paskelbė SLA Vajaus Komisija. — Gerbiamieji SLA Veikėjai, laukiame Jūsų palankumo. Siųskite naujų narių aplikacijas tokia pat tvarka, kaip buvo iki šio laiko!

Pittsburgh, Pa.

LIŪDESYS GAUBIA DARGIŲ ŠEIMĄ

Pittsburghiečiams nuo senų laikų yra gerai žinoma Dargių šeima.

Pirmoji iš Dargių pasiekė Amerikos krantus 1904 metais Emilija Dargytė-Paulikienė ir jos brolis Jonas Dargis. Na, o 1905-tais, revoliuciniais metais, čia pas savo seserį ir brolių, nelaukta ir netikėtai iš Lietuvos atvyksta ir Albertas Dargis. Albertas dirbdamas Lietuvoje, caro laikais, prokuratūroje, sykiu ir slaptai veikė prieš caro priespaudą, kuri slėgė visą lietuvių tautą. Policijai pradėjus Albertą persekioti, jis slaptai apleidė tėviškę, atsidadamas Amerikoje. Už kelių metų Dargiai, čia Pittsburghe, susilaukia savo jaunesniosios sesutės Rozės, kuri vėliau išteka už šėduviškio Vinco Masiulio.

1926 metais Dargių šeima ir vėl padidėjo dar vienu nariu, mat tais metais, iš nepriklausomos Lietuvos atvyksta Lietuvos Universiteto Teisių Fakulteto studentas Povilas Dargis toliau studijuoti Amerikos universitetuose.

Visa Dargių šeima yra kilusi iš Viekšnių valsčiaus, Mazeikių apskrities. Čia Pittsburghe visi Dargiai ir jų šeimos aktyviai dalyvavo lietuvių tautinėje-kultūrinėje veikloje. Jonas Dargis buvo stambus biznierių, visada uoliai rėmęs visus lietuviškus darbus. Pittsburghe gyvenant Jonui Stilsonui jie buvo neperskiriami nuoširdūs idėjos draugai

bičiuliai. Lietuvoje liko broliai Juozas ir Kostantas Dargiai, buvo mokytojai. Jie sykiu su Jonu Jonuškiu (buvusiu "Keleivio" redaktorium) buvo vienos mokyklos draugai ir bičiuliai. Kostas Dargis mirė būdamas Nepriklausomos Lietuvos karo tarnyboje, na, o pernai iškeliavo amžinybėn ir Juozas Dargis.

Daug, daug metų prabėgo nuo pirmųjų Dargių atvykimo į Pittsburghą, tačiau tik vienas iš jų, Povilas Dargis, dabartinis Susivienijimo Lietuvių Amerikoje prezidentas, beliko gyvųjų tarpe.

Praeitą mėnesį, gegužės 31 dieną ir vėl Povilą Dargį prislėgė liūdesys, mat tą dieną mirė jo sesers dukrelė Luiza Masiulytė, sulaukusi 40 metų amžiaus.

Šia proga daugelis lietuvių pareiškė gilią užuojautą Povilui Dargiui ir jo žmonelei Gertrudai, už ką jie yra giliai dėkingi.

"Bičiulis"

LIŪDNŲJŲ BIRŽELIO DIENŲ MINĖJIMAS

Sekmadienį, birželio 13 dieną, Pittsburghe iš radio stoties WPIT, Povilas P. Dargis, SLA prezidentas pasakė kalbą primindamas, kad lietuvių tauta niekada ne užmirš 1941 metų birželio 13-20 dienų, nes Sovietų Rusija, okupavusi Lietuvą, žiauriausiu būdu ištrėmė iš gimtojo krašto į Sibirą virš 40 tūkstančių nekaltų mūsų tautos žmonių. Jis paaiškino, kaip mūsų broliai ir seserys, savo namuose nakties metu užklupti, buvo sugrūdami į sunkvežimius ir vežami į geležinkelio stotis, o iš ten, gyvulinuose vagonuose siunčiami išstremiami į šaltąjį Sibirą.

Povilas P. Dargis, tarp ko kito priminė, kad minėdami Baisiojo Birželio 1941 metų mėnesį, mes ne tik turime prisiminti žuvusius ir išvežtus į Sibirą, bet, kad mes, gyvenantieji laisvoje Amerikoje turime visi kaip vienas dirbti ir kovoti, sykiu su Amerikos Lietuvių Taryba, už savo tautos laisvę ir nepriklausomybę.

"Girdėies"

PAGERBTI MIRUSIEJI

Liūdnai ir graudingai, oro bangomis, nudaidėjo J. Budriūno muzika: "Lamento", o

Lituanicos skautai-jūrininkai Chicagoje. Viduryje sėdi vadas Bronius Juodelis, kairėje pavaduotojas Vladas Rupinskas, dešinėje instruktorius Algis Regis.

po jos, iš radio stoties WPIT, pasigirdo liūdnas Povilo P. Dargio balsas, kai jis pranešė, jog Chicagoje mirė a.a. Marija Gudėlienė, o Meadville, Pa. a.a. Ona Vinikienė.

P. Dargis gražiai apibūdino jų gyvenimą ir sykiu pareiškė užuojautą jų šeimoms. Po to sekė Čiurlonio "Dos Preludios" ir kitos liūdnos melodijos... "Z"

Toronto, Ont. Canada

Š.m. gegužės 9 d., SLA 236 kuopos susirinkime, pačioje pradžioje, buvo svarstytas laiškas iš Centro, liečiantis JAV taksų mokėjimą. Po ilgesnių diskusijų, prieita išvados: kadangi 236 kuopa veikia Kandoje, tai šie mokesčiai jos neliečia. Fin. sekretorė O. Indrelienė įgaliota šiuo reikalu parašyti laišką SLA Centru.

Ligonių šiuo metu turime. Tad Alg. Vossylis, A. Inčiūra, V. Pyragius, Salomeja Pundzienė, P. Bakšys, A. Pundzius, sutiko ligonius kuopos vardu aplankyti.

Prie Windsoro miesto gyvena Stasys Taurinskas, 84 m. amžiaus ir šiuo metu rimtai serga, vienok jis nepamiršta pasveikinti mūsų narius. Linkime jam greitos ir stiprios sveikatos.

Paskirta \$ 15.00 Toronto šokėjų grupei "Gintaras", išvykos Europon kelionės išlaidoms.

Šiuo susirinkimu pradėtos vasaros atostogų. Artimiausias susirinkimas įvyks rugsėjo 12 d. Vasaros laiku SLA mokesčius priims fin. sekr. O. Indrelienė.

Gražaus vasaravimo visiems, susitaupyti naujų jėgų kuopos veiklai rudenio.

M.F.Y-nė

Philadelphia, Pa.

SLA 135 KUOPA

Pranešame gerb. kuopos nariams, kad vasaros metu susirinkimų nebus. Pirmasis, po vasaros atostogų susirinkimas, bus šaukiamas sekmadienį, spalio 3 d. Apie tai dar skelbsime "Tėvynėje", o iki tam laikui visais reikalais prašome kreiptis pas mūsų fin. sekretorių V. Gruzdį, tokiu adresu: 1025 Wingoheking St. Phila. Pa., tel. GL-7-1433. Nario mokesčius prašome mokėti asmeniškai, susitarus telefonu, arba siųskite money orderius.

Kuopos valdyba linki visiems nariams laimingai ir linksmai praleisti mielą vasarėlę.

G.Pal.

* DR. VANDA SRUOGIENĖ parašė knygą apie Lietuvos Steigiamąjį Seimą. Šią knygą leidžia Vlikas.

TEVYNĖ 3

Kaunas 1941 metais, kai vokiečiai pradėjo puolimą prieš rusus, apimtas liepsnų.

Kai Lietuvoje velniai nešiojo akmenis

(Padavimai apie Lietuvos gamtos reiškinius)

Liaudies kūrinių lobyne apstu padavimų apie keliavusius akmenis. Pasak jų, žinomiausią Lietuvos akmenį - Puntuką - į Šventosios slėnį ties anykščiais atgabenęs velnias. Pagal geologus Puntukas yra... "granitinis riedulys, ledynų atneštas iš Suomijos. Manoma, kad ledynas Puntuką paliko po moreninių sąnašų sluoksniu, kurį vėliau vanduo nuplovė. Dar vėliau buvo paplautas plynaukštės šlaitas, ir akmuo nuslinko šlaitu žemyn". Taigi pagrindinis padavimo teiginys - akmenis kelionė - sutampa su mokslininkų išvadomis.

Tūlas gali pasakyti, kad šis sutapimas yra paprasčiausias atsitiktinumas. Prieštarauti tokiam požiūriui verčia keistas velnių akmenų nešiotojų įprotis: šitie velniai labai jau neapkentė upių slėniuose stovėjusių šventovių. Pražūtinga gaidžio giesmė juos užklupdavusi arba iš prakiurusio maišo stambiausias riedulys iškrisdavo kaip tik-tai ties giliais kloniais.

Žemaičių žemėje, Barstyčių apylinkėse (Mazeikių raj.), į dirvą įsirausęs tūno dar didesnis Puntuko brolis, vadinamas Didžiuoju Akmeniu. Šis riedulys riogso banguotos lygumos įlomoje, kurią dažnai apsemia nuo aplinkinių dirvų sutekantis vanduo. Didysis Akmuo į dabartinį guolį įsirausė labai seniai, kai Žemaičių aukštumas iš visų pusių dar juosė platūs priešledyniniai ežerai ir didžiuliai ledkalniai. Savime suprantama, kad joks žmogus negalėjo būti šio riedulio kelionės liudininku.

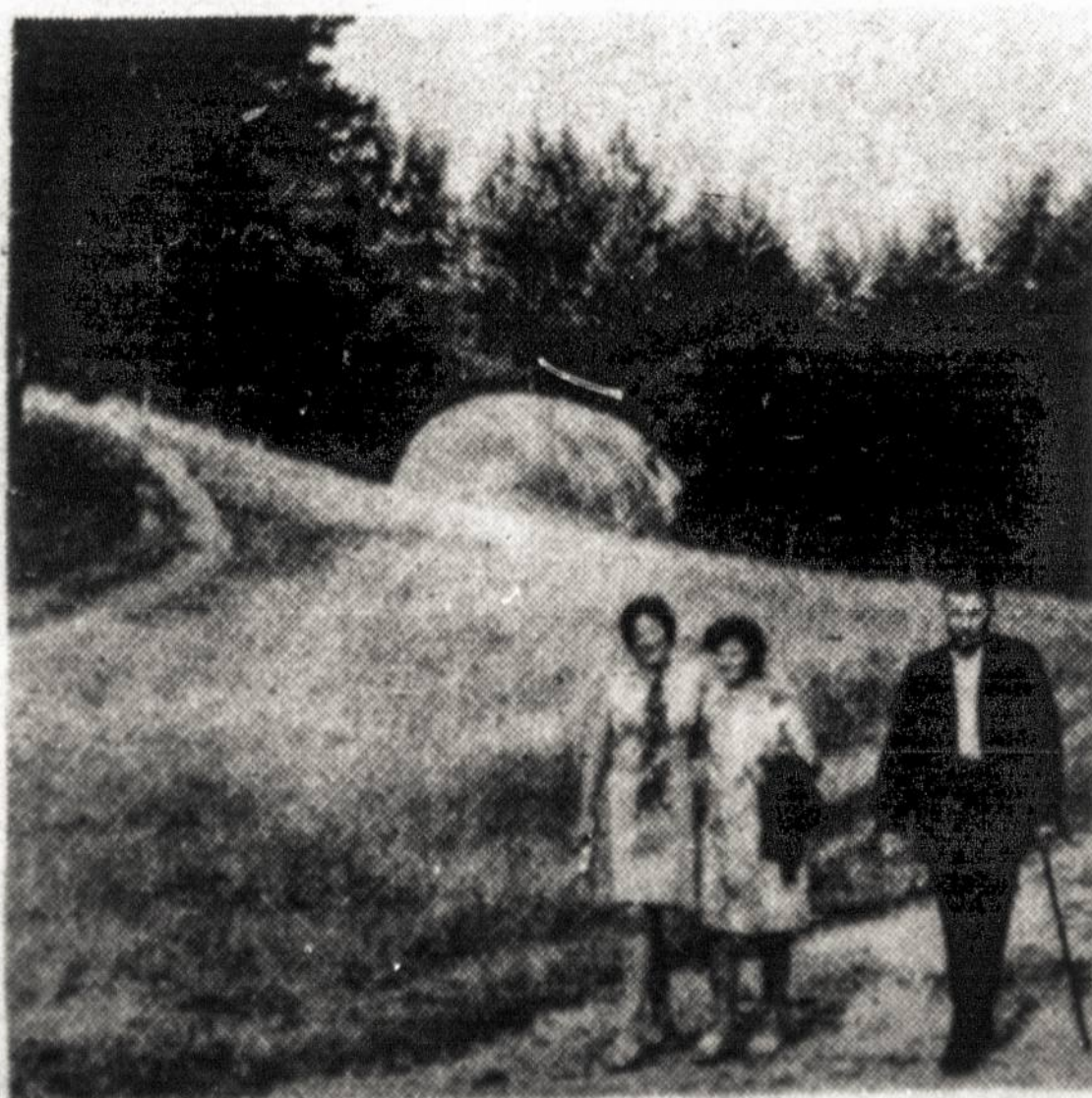
Pasak padavimų, kitados velniai akmenis ne tik padebesiais nešioję, bet ir žeme vilkdavę. Pastarieji velniai, atrodo, ne kvaili būvę: jie paprastai didžiulius riedulius tampydavo ne lygiose vietovėse, bet šlaituose ir veikiausiai ne į viršukalnes prakaituodami bogindavo, bet į pakalnes švilpudami ridendavo. Šitokių padavimų ryšys su šlaitais irgi nelengvai suvokiamas. Vėlyvajame ledynmetyje, amžinojo pašalo sąlygomis, statesnėse įkalnėse atšilęs žemės sluoksniš šliauždavo žemyn.

Nestinga padavimų, kuriuose akmenys juda ir be velnių pagalbos. Štai kitados nuo

Taurapilio kalno per Tauragno ežerą kėlėsi visa akmenų šeima: Tpruzinas su pačia ir vaikais. Pastarasis padavimas, matyt, yra pirmykščių žmonių betarpiškai stebėto akmenų judėjimo išdava. Tikras dalykas, kad atsinaujinant Tauragno ežerui bemaž 100 m gylio rinai, jos šlaitais šliaužė ar net kūlia-virsčia riedėjo ne vienas akmuo. Iš viso padavimuose pasitaiko itin lakoniškų pastabų apie riedulių judėjimą, pavyzdžiui, "senovėje, kai dar akmenys vaikščiodavę".

Kai kuriuose padavimuose atsispindi ir tariamas riedulių judėjimas. Plačiai žinomas pasakojimas apie akmenį Moką, kuris su žmona, sūnumi ir dukterimi bridęs per Šventąją netoli Ukmergės. Šiuo atveju iš tikrųjų akmenų stovėta vietoje. Tačiau, stumiantis upės vagai skersai slėnio, akmenys tikrai galėjo atsistoti kitame krante. Pirmykštis žmogus negalėjo suvokti, jog ne akmenys perbrido upę, bet upės tėkmė persiropstė per juos.

Žmonių padavimuose keliaujantieji ežerai daug dažniau nukrinta iš dangaus debesų pavidalu, kartais juos atveda jautis, vilkas, kiaulė. Pastarusiuose fantastinis elementas kur kas ryškesnis. Pagrindinis šių padavimų momentas - staigus ežerų atsiradimas - taip pat tikra tiesa. Perdėm fantastišką jų kilmės aiškinimą greičiausiai nulėmė toji aplinkybė, kad šių ežerų atsiradimo

Didžiausias akmuo Puntukas, ties Anykščiais.

momento žmonės betarpiškai nebus matę. Mat toli gražu ne visi vandenų išsiveržimai iš po žemių įvykdavo pirmykščių žmonių akivaizdoje. Vėlyvojo ledynmečio klajokliai, po metų ar kelerių vėl atkeliavę į žinomas vietas ir radę nematytą neregėtą dalyką - ežerą, negalėdavo nenustepti. Tiesioginis ryšys tarp gausaus lietaus ir po to slesnumose susitelkiančių vandens klanų yra itin akivaizdus. Jį galėjo suvokti ir primityvios mastysenos žmogus.

Šiandien, kai sparčiai tvinsta vandenys, iš potvynio zonos skuba pasišalinti ir žvėrys, ir gyvuliai, ir žmonės. Kitados staigus vandenų išsiliejimas iš po žemių turėdavo sudaryti potvynio įspūdį. Todėl nereikia abejoti, kad iš tokių vietovių sprukdavo į šalis visi, kas tik sugebėdavo. Ežerų vedliai: jaučiai, vilkai, kiaulės veikiausiai būdavo iš apšėmimo zonos besprunkantieji bėgliai. Neretai, tur būt, ir ano meto žmonėms tekėdavo nešti kudašių...

Pasak padavimų, labai dažnai keliauja ežerai ir niekad iš debesų nenukrinta upės. Keistas dalykas?! Juk kai kurie rininiai ežerai taip panašūs į platesnes upes! Šią mįslę įminti nesudėtinga. Dabartinis Lietuvos upių tinklas užsimezge labai anksti, betarpiškoje ledyno kaimynystėje.

Pagal mūsų liaudies padavimus dar staigiai atsiranda, bet jau nebekeliauja aukštos kalvos. Jos paprastai būna milžinų pypkėmis ar klumpėmis supilamos, prijuostėmis sunėšamos. Šios rūšies padavimai dvejopi. Aukštumų rajonuose, milžinams supilant kalvas, kartu šalia atsiranda, dažniausiai iš ašarų, ir ežerai.

Lygumų rajonuose, kur temokarstinių procesų nebūta, milžinai jau nebeverčia. Tokia padavimai dažniau užrašyti pajūrio kopų landsafte, vėlyvojo ledynmečio tvano paveiktose lygumose, kuriose, prieš ištvinstant vandenims būna moreninių kalvų. Ledynmetinių ežerų bangos, skalavusios aukštesnių kalvų šlaitus, juos nuardė, padarė statesnius, tokius kaip piliakalnių. Vėliau, pasibaigus vėlyvojo ledynmečio tvanui, bangų apgraužtos kalvos liko vienišos dunksoti aplygintose lygumose. Ilgainiui daug jų buvo panaudota piliakalnių įrengti. Anuos laikus, matyt, ir mena šitoks padavimo epizodas: "Prieš tvaną buvo dideli žmonės - milžinai."

Daugeliu atvejų padavimuose minimos akmenų kelionės, staigūs ežerų išsiliejimai, kalvų išryškėjimai yra įvykę labai seniai, vėlyvajame ledynmetyje, prieš 9-13 tūkst. metų. Tautosakininkai mano, kad ir archaiskiausi padavimų siužetai susiformavo palyginti vėlai, jau gimininės santvarkos gyvavimo pabaigoje. Vadinasi, šias dvi datas skiria keli ar net keliolika tūkstantmečių. Tačiau šitas laiko skirtumas negali būti pagrindas įrodinėjamoms prielaidoms atmesti.

* "NAUJOJI VILTIS" - politikos ir kultūros žurnalas Nr. 2. Turinyje: J. Balys - Kas yra Tauta? R. Kom-Etniškumo reikšmė, J. Jurgėnas - Išėiviai kovoja dėl Lietuvos laisvės, B. Nemickas - Rusijos-Kinijos kivišas, V. Alantas - Antroji vizija fabrike, Č. Gedgaidas - Kęstučio priesaika, J. Jurevičius - Kun. V. Mironas, J. Gliuda - Apie Pulgį aušroka. Kaina \$ 2.00.

Apie Rudaminos piliakalnį

Rudaminos piliakalnis, kaip jis atrodo šiandieną.

Lazdijų apylinkėje Rudaminos piliakalnis - vienas didingiausių Lietuvoje. Jis įrengtas didelės, aukštos, stačiais šlaitais kalvos viršūnėje. Kalvą papėdėje iš dalies supa balos. Jos seniau galėjo būti sunkiai prieinamos raistais, kurie kliudė greitai ir netikėtai pasiekti pilį.

Kalvos viršuje dabar yra išlikusi apie 90 metrų ilgio ir 60 metrų pločio gana lygi aikštė, apsupta apie 2 metrų aukščio iš žemių ir akmenų supiltu pylimu. Seniau pylimas yra buvęs aukštesnis ir statesnis. Be to, pasakojama, kad žemiau, nuolaidesniam kalvos šlaite buvęs antras pylimas, kuris dabar jau visai išnykęs, nuartas. Senovėje ant pylimų stovėjo medinės sienos, o sienomis apsuptame pilies kieme - įvairūs pastatai.

Kiekvienam, aplankančiam šį piliakalnį iškyla klausimai: kas ir kada jį įrengė? Kieno pilis čia stovėjo?

Senesnieji Lietuvos istorikai - T.Narbutas, J.Basanavičius ir kiti, - nurodinėjo, kad ši pilis buvusi pastatyta 1240 m. kunigaikščio Ringaudo. Buvo spėjama, kad čia 1251 m. Lietuvos didysis kunigaikštis Mindaugas vainikavosi karaliumi. Pagal minėtus istorikus pilis buvusi sunaikinta 1381 m. Tačiau nei vienas iš autorių negalėjo pateikti ir nepateikė jokių faktų, kurie įtikinamai paremtų jų spėjimus.

Dabar istorikai nebelaiko Rudaminą Mindaugo sostine.

Nėra abejonės, kad čia iki 1283 m. (iki jotvingių žemių nusiaubimo) ar iki kiek vėlesnio laiko stovėjo viena stambiausių jotvingių pilių. Tačiau nežinome, kaip ji vadinosi. Kryžiuočių kronikininkai Rudami-

nos pilies nemini.

Pilis yra buvusi įkurta žymiai anksčiau negu teigė senesnieji istorikai. Čia rasta mūsų eros pirmame tūkstantmetyje būdingos grublėtos keramikos. Be to, iš karo metu apardytoje pylimo dalyje atsidengusių stambių degusių sluoksnių matyti, kad pilies pylimas buvo du ar tris kartus aukštesnis, o ant pylimo stovėjusios medinės sienos kelis kartus sudegintos.

1918 m. pavasarį iš Lazdijų atvykę kazerinės armijos karininkai kelias dienas kasinėjo šį piliakalnį. Pilies kieme jie iškasė gana dideles duobes. Iš išlikusių duomenų matyti, kad piliakalnio aikštėje yra iki 2 metrų storio kultūrinis sluoksnis, susidaręs per ilgą laikotarpį. Surastos židinių ar krosnių liekanos, geležiniai peiliai, kaltas, keletas geležinių strėlių antgalių, XI-XIII a. molinių puodų šukių, žmonių, naminių gyvulių ir laukinių žvėrių kaulų.

Gaisrų pėdsakai, žmonių kaulai ir strėlių antgaliai rodo, kad ši jotvingių pilis kelis kartus buvo sunaikinta ir vėl atstatyta.

MAŽIAU GIMSTA

Statistika rodo, kad pasauly mažėja gimimų skaičius. 1960 m. 1.000 asmenų gimdavo 35-36 gyvi vaikai, o dabar - 33 vaikai. Bet šis reiškinys ne visur vienodas. Yra kraštų, kur pastebimas didesnis prieauglis. Pvz., Kinija, kurios gyventojų skaičius sudaro apie 23 % viso pasaulio gyventojų.

Tačiau daugiausia vaikų gimsta Pakistane, Jordanijoje, Laose, Tanzanijoje ir Burundijoje. Tuo tarpu kultūringesnėse šalyse vaizdas yra kitoks. Pavyzdžiui, Švedijoje 1.000 gyventojų gimė 13.5 vaikų, Belgijoje - 14.6, Anglijoje - 16.3, Kanadoje - 17.6, JAV - 17.7.

Raimonda Apeikytė - Dainų šventės akompaniatorė.

TĖVYNĖ 3

Ligoninės sovietinio režimo priešams

Sovietų Sąjungos pogrindžio spaudos - "Samizdat" žiniomis, paskutinis nepriklausomos Estijos prezidentas Konstantin Paets, 1940 metais, Estiją okupavus, suimtas bei išgabentas į Rusijos gilumą, vėliau išstisus 15 metų, 1941-1956 m., buvęs laikomas "specialioje ligoninėje" Kazanės mieste. Leidinio straipsnyje "Dujų kameros pakaitalas" nurodyta, kad iš Kazanės jis buvęs išsiųstas į senelių namus Jaemejala, netoli Viljandi, Estijos vidury. Gyventojams susidomėjus buvusiuoju prezidentu ir jiems pradėjus rengti, galima sakyti, piligrimų ekskursijas į K.Paets gyvenamą vietą, jis ir vėl buvo išvežtas, nežinoma kryptimi - Sovietų Rusijos gilumon.

Prievartinio psichiatrinio gydymo centras yra Serbski Psichiatrijos Institutas Maskvoje. Politiniais kaliniais rūpinasi instituto 5-as skyrius - šiam vadovauja prof. Lunz. Esą, Rusijos Federacijos respublikoje - Kazanėje ir Leningrade - buvusiam moterims skirtame kalėjime - ligi 1960 m. tebuvo laikomi politiniai kaliniai, gi kriminaliniai nusikaltėliai buvę siunčiami į kitas sanatorijas. (E.)

NUODAI KALINIAMS

Latviai Vakaruose patyrė, kad komunistai Latvijoje šį pavasarį likvidavo pagarsėjusią Sarkankalns psichiatrinę ligoninę Rygoje, kurioje pastaruosiu metu buvo "gydomi" komunistų nepataisomais laikomi, pasipriešinimo prieš režimą kovotojai, visi tie, kurie komunistų laikomi "liaudies priešais".

Tomis pačiomis žiniomis, tokiose "gydymo" įstaigose "ligoniams" naudojami dviejų rūšių vaistai - nuodai. Pirmieji mažiau pavojingi, tačiau palauži' atsparumą. Kiti, paliečią kalinių dvasinę būklę, ypač sukelti koncentracijos stoką. Manoma, kad tokiais "vaistais" apnuodytas dabar laisvėje atsidūręs Jachimovič.

Neabejojama, kad panašiai gydomi "ligoniai" ir beprotnamiuose Vilniuje, Maskvoje, Kazanėje ir kitur. (E.)

TRYS LIETUVIAI KUNIGAI PSICHIATRINĖSE LIGONINĖSE

"Amnesty International", kurios būstinė - Londone, žiniomis, trys lietuviai kunigai dar vis laikomi nervų ligų klinikose. Tai Tėvas marijonas, kun. Antanas Lesius, MIC, Tėvas Aleksandras Markaitis ir kun. Antanas Mitrika. Pirmieji du, daugelį metų buvę priverčiamo darbo stovyklose Sibire, buvo sugrąžinti Lietuvon ir... dabar turi būti "gydomi" beprotnamy... Kun. Mitrika, "Amnesty International" žiniomis, buvęs daugelį kartų tardytas ir net mušamas. Jis taip pat perkeltas į nervų kliniką Vilniuje. (E.)

* SIMOKAIČIŲ, kurie bandė pagrobtį lėktuvą ir pasiekti laisvąjį pasaulį, byloje, spaudos žiniomis, nukentėjo daug žmonių. Nubausti ar gavę represijas, esą iki 40 asmenų. Tai vis daugumoje nieku nekalti žmonės. Jie tik anksčiau bendravo su Simokaičiais, buvo artimais kaimynais, ar turėjo kokius nors ryšius su jais.

PUSĖ GIMUSIŲ LIETUVOJE KRIKŠTIJAMI

Sovietai nepatenkinti "nepakankama pažanga mokslinės-ateistinės propagandos srity". Nepaisant partijos pastangų, buvo pakrikštyta 51 proc. kūdikių ir 57 proc. visų laidotuvių buvo religinio pobūdžio". Lietuvos spaudos žiniomis, paskelbti nuošimčiai per maži.

Esą, pačiame Kremliuje nesutariama, kokie santykiai reikalingi su Vatikanu. Vienų nuomone, siektinas daugiau tolerantiškas santykiavimas ir šiuo atžvilgiu galėjo turėti reikšmės Vatikano atstovo, Casaroli, laikymasis kovo mėn. Sovietų Sąjungoje. Tačiau

SVEIKATOS SKYRIUS

ŠI SKYRIŲ VEIDA SVEIKATOS KOMISIJA:

Dr. Petras Zalatoris

Dr. A. Guspen

Gazolino dūmai kenksmingi

Prie gyvenamų namų dažnai po langais statomos to paties namo gyventojų automatinės, kartais jos paliekamos su veikiančiais motorais. Tada kambariuose jaučiamas labai stiprus kvapas. Ar gazolino dūmai kenkia sveikatai?

Degant gazolinui, išsiskiria daug kenksmingų dujų. Jų kiekis ir sudėtis priklauso nuo vidaus degimo variklio rūšies, gazolino rūšies, darbo mišinio sudėties variklio cilindruose, degimo sureguliuavimo, kelio reljefo, vairuotojo kvalifikacijos, transporto judėjimo greičio, metų laiko. Kai blogai sureguliuotas degimas, pagausėja kenksmingų nesudegusių produktų dūmuose. Užvedant šaltą variklį ir veikiant neįkaitusiam varikliui, kenksmingų dujų koncentracija taip pat padidėja.

Mašinų išmetamųjų dujų nuodingumas daugiausia priklauso nuo anglies oksido. Apsinuodijimas šiomis dujomis anksčiausia pasireiškia. Atsiranda galvos skausmai, svaigimas, pykinimas, silpnumas.

Išmetamųjų dujų nuodingumas priklauso ir nuo angliavandenilių, ypač nesočiųjų, kurie kartu su aldehidais skleidžia nemalonų kvapą. Nuo jų taip pat skauda galvą.

Vartojant etiliuotą gazoliną (švino tetraetilą), išmetamose dujose būna švino junginių, o vartojant benzina, turintį sieros, išmetamose dujose būna sieros junginių. Šie junginiai yra kenksmingi.

Reikia atkreipti dėmesį į vieną svarbią detalę: automatinės, veikiančios pilnu krūviu - važiuodamos, kenksmingų medžiagų išmeta žymiai mažiau, negu veikiančios tuščia eiga - stovėdamos. Todėl daugiausia kenksmingų dujų susikaupia sankryžose, kur sustojusių mašinų varikliai veikia tuščia eiga.

Jeigu mašinos statomos po langais, šildomi varikliai, kurie tuo laiku yra ne tik neįkaitę, bet ir veikia tuščia eiga, aišku, kad tam tikra dalis šių kenksmingų dujų gali patekti ir į gyvenamas patalpas. Mašinos turi būti statomos specialiose aikštelėse.

Detroit, Mich.

Atsikūrusio Lietuvių Sąjungos Detroito skyriaus valdybą šiais metais sudaro: pirmininkas Robertas Selenis, vicepirmininkas Linas Mikulionis, protokolų sekretorė Karolė Veselkaitė, izdininkas Kastytis Karvelis ir sekretorė Rita Skrebutėnaitė. Valdybos pirmininkas nuo pat mažens yra SLA 352 kuopos narys ir atliktais studentų darbais tektų džiaugtis ne tik kuopai, bet ir visam Susivienijimui. Atsikūrusio skyriaus uždavinys ir buvo - garsinti Lietuvos vardą ir kovoti dėl jos išlaisvinimo, tuo pačiu išlaikyti ir lietuvių Amerikoje. Darbas jiems gerai sekasi. Ypatingai tai buvo gerai padaryta vasario 16 d., kada apylinkės gimnazijose kolegijose ir universitetuose, kur mokėsi ar studijavo lietuvių jaunimas, kur buvo išdalinti lapeliai, kurie skelbė amerikiečiams apie rusų vergiją Lietuvoje. Lapeliuose buvo priminta Simo Kudirkos, Brazinskių veržimasis į laisvę. Jie piketuoją Detroitan ir Ann Arbor atvykusius Sibiro dainininkus ir šokėjus.

Juos piketuoją ir dalinamuose lapeliuose nušviečia kas yra Sibiras. Sibiras tai yra vieta, kurioje daugiau kaip pusė milijono lietuvių ištremti iš Lietuvos dirba sunkius darbus, kenčia šaltį ir pasmerkti mirčiai. Piketuodami neša ir juodą karstą. Studentai vos tik patyrę apie Turkijos aukščiausiojo teismo nepalankų sprendimą Brazinskių byloje, pirmieji sukručio ir tuoj suorganizavo didelę akciją. Per keletą dienų studentai padėjo detroitiečiams pasiusti 286 telegramas.

Detroito studentų skyrius vis plečiasi. Gegužės 22 d. susirinkime, kuris įvyko Detroito universiteto garbės programų namuose, dalyvavo 23 nariai. Susirinkimo metu į skyrių įstojo Viktoras Nakas, Algis Tumas ir dvi seserys Andriušaitytės.

Ateinantį rudenį, spalio 16-17 dienomis, Detroito studentai suruoš medžio šaknų skulptoriaus Prano Baltuonio parodą Lietuvių Namuose. Studentai ne tik paruoš salę parodai, bet padės skulptoriui susitvarkyti ir suruoš kavutę. Tokia paroda jau buvo suruošta Detroito ir turėjo didelį pasisekimą.

Kitą parodą studentai suruoš ateinančiais metais sausio mėnesio viduryje. Tai bus jaunųjų dailininkų paroda. Vakare bus jaunųjų dailininkų bei solistų koncertas ir šokiai. Jauni dailininkai tam vakarui bus pakviesti ne tik iš Detroito, bet ir iš Chicago ir Toronto. Parodos reikalus tvarko Algis Skrebutėnas, o vakaro Jonas Nakas. A.Grinus

DRABUŽIAI SUVALKŲ KRAŠTO LIETUVIAMS

Balfas negali siųsti vartotų drabužių į Lietuvą, bet gali siųsti juos į Lenkiją lietuviams Suvalkų krašte. Ten jau išsiųsta keletas tonų. Padėkos laiškuose Suvalkų lietuviai rašo: "Dabar jau mūs vaikai ir žiemą galės eiti į mokyklą..."

Balfas vartotus, gerame stovyje drabužius priima visą laiką. Prašome pristatyti į Balfo centrą, 105 Grand Street, Williamsburgo sekcijoje, Brooklyne iki 5 val. po piet. Telefonas: EV-7-1422.

DEVYNIS KARTUS APLINK ŽEMĘ

Per 70 gyvenimo metų žmogus suvalgo apie 100 tonų maisto produktų, taigi apie 1250 kartų daugiau, negu jis pats sveria.

- Apie 1 proc. žmogaus suvartojamų maisto produktų yra kilę iš vandenių, kurie, kaip žinia, sudaro apie 75 proc. žemės paviršiaus.

- Be maisto žmogus gali egzistuoti skirtingą dienų skaičių. Tai priklauso nuo jo kūno sandaros, sveikatos ir kt. Yra žinoma atvejų, kai žmogus galėjo gyventi be maisto 52 dienas. Amerikos spauda informavo apie badavimą, trukusį 117 dienų. Badaujanti moteris per visą tą laiką gerė vien vandenį. Ji sublogo ir jos svoris drastiškai sumažėjo.

- Žmogus vidutiniškai per vieną dieną padaro 2 tūkst. žingsnių, per metus - 7 mil., per 70 metų - apie 50 mil. žingsnių. Tai reiškia, kad per visą gyvenimą žmogus būtų galėjęs nueiti pėsčias iki mėnulio arba apieti visą žemę pusiauįjyje 9 kartus.

- Per 70 gyvenimo metų žmogus miega 23 metus, kalba 13 metų ir 6 metus valgo.

- Švari žmogaus oda gali naikinti mikrobus, patekusius ant jos paviršiaus. Iš 30 mil. mikrobus, atsiradusių ant švarios odos, per valandą pasiliks 720 tūkst., o per dvi valandas - ne daugiau kaip 7 tūkst.

- Kai kurios žmogaus kūno dalys yra ypač jautrios šalčiui. Tai nosies galiukas, rankų ir kojų pirštų galai, juosmuo. Tos vietos turi daug "šalčio taškų", t.y. taškų, kuriuose baigiasi šalčiui jautrūs nervai. Tokia taškai yra pasiskirstę po visą kūną, jų skaičius siekia apie 250 tūkst. "Šilumos taškų" žmogus turi apie 30 tūkst.

- Bendras "skausmo taškų" skaičius visame žmogaus odos paviršiuje yra 2-4 mil., taigi po 100-200 taškų viename kvadratiname centimetre. Graikai sakydavo: "skausmas yra sveikata saugojąs šuo". Mat, skausmas signalizuoja organizmui, kad jam gresia pavojus.

- Aukščiausia kūno temperatūra, kurią žmogus gali išlaikyti, svyruoja tarp 44-45C, o žemiausia -27 - -25C. Kai žmogus yra sausame ore, o tos aplinkos temperatūra kyla palaiptinui, tai jis trumpai gali išlaikyti temperatūrą 150-160C.

- Žmogaus plaukas yra atsparesnis temperatūrai (išlaiko apie 80 svarų), negu to paties storio švino strypelis (4 sv.), cinko (30 sv.), aluminijaus (50 sv.) ir platinos (60 sv.).

- Žmogaus akis turi mankštintis, kad sugebėtų skirti spalvas. Naujagimiai neskiria spalvų ir tas sugebėjimas atsiranda tik po 6-7 mėnesių. Suaugęs žmogus sugeba atskirti apie 180 atspalvių.

VILNIAUS akademiniam dramoms teatre gastroliuoja Panevėžio dramų teatras. Jis stato amerikiečio dramaturgo A. Millerio pjesę "Komivojažerio mirtis", du lietuvių veikalus - A. Vienuolio "Prieblanda" ir V. Miliūno "Karuselę" ir B. Johnsono pjesę "Volponė" ("Sukčiaus testamentas"). (E.)

VASAROS TRADICIJA Vilniuje: vienas po kito čia gastroliuoja Sovietų Sąjungos dramoms teatrai. Birželio mėn. - Maskvos M. Jermolovos teatro gastrolės, liepos mėn. Vilniuje Vologdos teatro.

TĖVYNĖ 6

THE BALTIC CONQUEST

THE NEW YORK TIMES, MONDAY,
JUNE 21, 1971

The people of the Baltic states - Lithuania, Latvia and Estonia - have been recalling a sad anniversary. It was in mid-June of 1940 that the Soviet Government of that time, headed by Stalin and Molotov, sent ultimata to these then-independent nations, all of which had binding nonaggression pacts with the Soviet Union.

Each ultimatum demanded that the respective government be dissolved and replaced by one satisfactory to Moscow, and also that Soviet troops be immediately admitted to garrison the nation so addressed. Since each of the Baltic nations was small and weak and since the alternative to acceptance of the ultimatum was armed attack from the Soviet Union, the governments surrendered. A few weeks later "free elections" were held in each country to elect parliaments which "unanimously" requested entry into the Soviet Union.

An entire generation has grown to maturity since this aggression took place. National independence is still denied in the Baltic states. Moscow has persistently endeavored to achieve Russification of Lithuania, Estonia and Latvia by encouraging migration of Russians to the Baltic area and by trying to force domination of Russian language and Russian culture.

But there is still evidence - not least in the complaints of the Moscow gauleiters in these small lands - that the desire for freedom along the Baltic persists even now, more than three decades after Stalin's shameless and brutal conquest.

Kenosha, Wis.

WEDDING ANNIVERSARY

Thaddeus and Josephine Bagdonas of 4819 26th Ave., Kenosha, Wis., celebrate 60th wedding anniversary July 2, 1971.

From this union a small family tree was produced. There are two sons and one daughter.

Anthony J. Bagdonas of Los Angeles has four children and four grandchildren. Vito

of Kenosha, has two daughters. Amelia, of Kenosha, did not contribute.

The other immediate members are two daughter-in-laws and one son-in-law: Betty Potter Bagdonas (Mrs. Anthony of Calif.), Julia Grabinski Bagdonas (Mrs. Vito) and Walter Glemboski of Kenosha.

Mr. Bagdonas has been a member of SLA for over forty years.

Friends and relatives wish them the best and good health.

B.G.

THE ASSOCIATION for Children with Retarded Mental Development, a leading voluntary agency, is the New York City coordinator of the special Olympics program which was initiated and is sponsored by the Joseph P. Kennedy, Jr. Foundation, Mickey Marlib, the Association's Administrative Director, has enlisted the cooperation of the New York City Parks and Recreation Department, the Bureau for Children with Retarded Mental Development, the Bureau for Health and Physical Education, the New York and Brooklyn Archdioceses' Special Education Departments, and private schools, in providing these physical education programs for over 15,000 school children.

Nutrition and Health

Every meal of the day has its own special reasons for being important. Whether you call the midday meal lunch or supper, it should supply about 1/3 of the day's total nutrient needs and be substantial enough so everyone lasts until dinner.

A flexible midday meal plan includes a main dish, fruit and/or vegetable, bread, milk and a simple dessert. Remember, lunch too, needs variety to keep it from falling into a rut.

So, for the main dish consider such varied suggestions as a hearty soup, eggs, baked beans, lunch meat, cheese, peanut butter, tacos or pizza with cheese.

The vegetables can be served raw in salads, appear as relishes, be part of the main dish or cooked separately. Fruits, too, may be used in salads or eaten out-of-hand for dessert.

IŠMOKAMOS APDRAUDOS

Birželio 19, 1971

MARĖ MAURUSAITIENĖ, 18 kp., Westville, Ill., gimusi Lietuvoje. Prie SLA prisirašė vasario 3, 1924 m., mirė balandžio 29, 1971 m. Apdrauda išmokėta velionės dukteriai, Oleta Middlemas.

JOSEPH BENUSH, 88 kp., E. St. Louis, Ill., gimęs Lietuvoje. Prie SLA prisirašė vasario 5, 1939 m., mirė gegužės 16, 1971 m. Apdrauda išmokėta velionio dukteriai, Mary Ann McGowan.

ADELĖ BALCIKONIENĖ, 63 kp., Chicago, Ill., gimusi Lietuvoje. Prie SLA prisirašė liepos 12, 1923 m., mirė kovo 10, 1971 m. Apdrauda išmokėta velionės sūnums, Albert ir Leo Balchis.

TĖVYNĖ 7

EMILIJA KEMPERTIENĖ, 132 kp., Seltzer Pa., gimusi Lietuvoje. Prie SLA prisirašė gruodžio 9, 1923 m., mirė balandžio 20, 1971 m. Apdrauda išmokėta velionės sūnui, Raymond Kemfort.

STANLEY SPOKAS, 135 kp., Philadelphia, Pa., gimęs Lietuvoje. Prie SLA prisirašė lapkričio 7, 1937 m., mirė gruodžio 24, 1970 m. Apdrauda išmokėta velionio sūnui, Adolph A. Spokas.

ANNA WALAVICH, 185 kp., E. Chicago, Ind., gimusi Lietuvoje. Prie SLA prisirašė liepos 8, 1923 m., mirė liepos 1, 1970 m. Apdrauda išmokėta velionės vaikams, Joseph J. Walavich ir Helen Maack.

Viso \$ 2,457.00

Nuo pradžios šių metų bendrai
viso \$ 49,707.00

IŠMOKAMOS TAUPOMOS APDRAUPOS

Birželio 19, 1971

Zigmas Rimavičius, 38 kp., Brooklyn, N.Y.
Jadvyga Pavilionis, 101 kp., Paterson, N.J.
Lukrecija Galinytė, 38 kp., Brooklyn, N.Y.
Daliija Galinytė, 38 kp., Brooklyn, N.Y.
Irene Galinytė, 38 kp., Brooklyn, N.Y.

Viso \$ 2,000.00

Nuo pradžios šių metų bendrai
viso \$ 18,750.00

IŠMOKAMOS LIGOJE PAŠALPOS

Birželio 19, 1971

A. Lementavičius, 18 kp., Westville, Ill., už 6 sav.
B. Narbutienė, 64 kp., Baltimore, MD, už 12 sav.
G. Meiliūnas, 76 kp., Brooklyn, NY, už 3 sav. 6 d.
M. Cepulis, 77 kp., Rockford, Ill., už 7 sav. 6 d.
K. Rutkauskas, 77 kp., Rockford, Ill., už 2 sav. 1 d.
S. Akunevičienė, 131 kp., Norwood, MA, už 11 sav. 6 d.
J. Gulbinienė, 134 kp., Chicago, Ill., už 11 sav. 6 d.
M. Geležauskienė, 157 kp., Youngstown, PA, už 3 sav. 3 d.
O. Kantrimienė, 185 kp., E. Chicago, IN, už 11 sav. 1 d.
A. Glotnis, 192 kp., New Kensington, PA, už 8 sav. 3 d.
M. Sanavitis, 211 kp., Mahanoy City, PA, už 6 sav. 2 d.
J. Gailienė, 214 kp., St. Louis, MO, už 11 sav. 6 d.
J. Alkauskas, 317 kp., Riversville, WV, už 11 sav. 6 d.
P. Peleckis, 224 kp., Bulpitt, Ill., už 5 d.

Viso \$ 758.85

Nuo pradžios šių metų bendrai
viso \$ 7,509.07

THIS POSTAGE MAY BE REIMBURSED FOR PRIVATE, DOMESTIC, AIR, RAIL, AND SEA TRANSPORTATION. IT IS NOT VALID FOR INTERNATIONAL PURPOSES, EXCEPT AIRLIFT TO AMSTERDAM.

Tėvynė

SUSIVIENIJIMO LIETUVIŲ
AMERIKOJE ORGANAS

64 metai Nr. 24
1971 June-Birželio 25.

MIRĖ A. SHALLNA,

advokatas ir Lietuvos garbės konsulas. Jis buvo iki paskutinių dienų aktyvus. Kaip skaitytojas kitoje vietoje ras žinutę, jis lankėsi Cornell universitete, kur vyko prieš 50 metų šią aukštą mokyklą baigusiu suvažiavimas. O šis atvaizdas, kurį matote greita, tai greičiausia bus paskutinis jo gyvenime. Čia jis nufotografuotas Balfo seime. A. Shallnos asmenyje Amerikos lietuviai turėjo vieną žymiausių veikėjų, kuris visada būdavo ten, kur labiausiai buvo reikalinga jo pagalba. Nepriklausomos Lietuvos vyriausybė aukštai įvertino advokato Shallnos nuopelnus ir paskyrė jį garbės konsulu.

LIETUVIŲ Kultūros Balzeko muziejus Chicagoje birželio 22 d. paminėjo savo veiklos penkerių metų sukaktuves.

LIETUVIAI SKAUTAI akademikai savo stovykloje liepos 1 d. Jonyno vasarvietėje, turės pašnekėsius politinėmis ir visuomeninėmis temomis. Pašnekėsiuose pažadėjo dalyvauti A. Gureckas, B. Nainys, V. Kamanas, R. Kezys ir T. Remeikis.

ALT Clevelando skyrius kreipėsi į Valstybės Sekretorių ir kitas svarbias įstaigas, prašydami išvaduoti Simą Kudirką iš kalėjimo.

DR. A. GUSSENAS, kuris "Tėvynėje" rašė sveikatos klausimais, iškeliavo į pietines valstijas, kur žada lankyti įdomesnes vietoves ir vėliau jas aprašyti.

MUZIKAS VINCAS MAMAITIS, Elizabeth lietuvių parapijos vargonininkas, būsimoje Lietuvių Dainų Šventėje diriguos ketletą dainų.

ALGIMANTAS SILIŪNAS baigė kolegiją, jo brolis Rimas baigė Brighton Parko lituanistinę mokyklą, o trečiasis brolis Vytas baigė aukštesniąją lituanistinę mokyklą Chicagoje. Tad Broniaus ir Vladės Siliūnų šeimoje įvyko trigubos iškilmės.

PRANAS ŠULAS, teisininkas, išrinktas Brighton ir Gage Parkų Lietuvių Namų Savininkų draugijos pirmininku.

DR. ALGIRDAS AVIŽIENIS, Californijos universiteto kompiuterių katedros profesorius, koordinamo tarptautinėms studijoms kompiuterių naudojimo moksliniams reikalams.

LIETUVIŲ DAINŲ ŠVENTĖS, įvykstančios liepos 4 d. Chicagoje komitetas, sudarė komisiją, kuri rūpinsis atvykstančius iš toliau chorų dalyvius apgyvendinti lietuvių šeimose.

DR. ADOLFAS DAMUŠIS iš Detroito, birželio 20 d. New Yorke kalbėjo Lietuvos 1941 metų sukilimo tema. Iškilmės įvyko St. Thomas salėje.

LIETUVIŲ Darbininkų draugija Bostone liepos 4 d. K. Marcilionio sodyboje rengia savo tradicinį pikniką. Autobusas išeis nuo Lietuvių Piliečių Klubu 12 valandą.

INŽ. ANTANAS GRINIUS, kuris dirba Bostone, Smithsonian astrofizikos įstaigoje ir uoliai remia vietos lietuvių reikalus, ypač lituanistinę mokyklą, neseniai paminėjo savo 50 metų amžiaus sukaktuves.

MIRĖ MARIJA Jurgelionienė-Kalinauskaitė. Mūsų Susivienijimui ji pati ir kiek anksčiau miręs jos vyras K. Jurgelionis, abu turi didelius nuopelnus. Ne tik jie palaikė savo kuopą ir dalyvaudavo bendruose SLA organizacijos suvažiavimuose ir parengimuose, bet dirbo kartu su pačiais žymiaisiais mūsų veikėjais, pakeldami Susivienijimo reikšmę lietuvių tarpe. Liko du sūnūs, kurie yra geri lietuviai ir nesišalina nuo tautinių darbų.

JONAS VAIČIŪNAS, pasižymėjęs spaudos darbuotojas, artimai dalyvauja Dainų Šventės komitete ir leidinio komisijoje.

NEW YORKŲ maudymosi vietos nesandėtos saugios dėl vandens užteršimo. Jau viešai įspėta, jog Staten Island, o taip pat kai kurios Brooklyno maudymosi vietos jau viešai paskelbtos netinkamomis maudytis.

\$ 50.000 premija paskirta asmeniui, ar asmenų grupei, kurie pagelbės surasti New Yorko policininkų Waverly Jones ir Joseph Piagentini žudikus.

W. BRANDTAS, Vak. Vokietijos kancleris Washingtono tarėsi su prezidentu Nixonu ir buvo pasiekta tokios nuomonės, jog Berlyno klausimą sėkmingai sprendžiant, artimiausiu laiku bus galima kalbėti apie karinių jėgų Europoje sumažinimą.

M. BROSIŲ, Šiaurės Atlanto generalinis sekretorius, viešoje kalboje pabrėžė reikalą vakarų valstybėms laikytis tvirtai ir nedaryti komunistams nuolaidų. Jo žodžiais, Europos saugumas iki šiam laikui tiesioginiai priklausė nuo karinių pajėgų esančių vakarų valstybėse. Apie karinių pajėgų sumažinimą esą bus galima kalbėti tik tada, kai bus pasiekta su Maskva aiškių ir tvirtų susitarimų.

ETHIOPIJOS sostinėje Addis Ababa, Afrikos valstybių užsienių reikalų ministrai padarė sprendimą siekti pilnos Afrikos tautų nepriklausomybės nuo baltųjų rasių valstybių. Nusistatoma pašalinti iš Afrikos visokias kolonializmo liekanas ir baltųjų dominavimą.

MACK - amerikiečių sunkvežimių statybos firma, pasirašė sutartį su Sovietų Rusija ir apsiėmė gaminti bei teikti technologinę paramą sunkvežimių statyboje. Sutartis siekia septynis šimtus milijonų dolerių.

NAUJIENOS

THE LITHUANIAN DAILY NEWS

PIRMAS IR GERIAUSIAS LIETUVIŲ DIENRAŠTIS AMERIKOJE

NAUJIENOS turi savo korespondentus kiekvienoje didesnioje Amerikos lietuvių kolonijoje ir įvairiose Europos bei Pietų Amerikos valstybėse.

NAUJIENŲ prenumerata yra tokia: Chicagoje ir priemiestuose metams - \$20.00, pusė metų - \$11.00, trims mėnesiams - \$6.00, vienam mėnesiui \$2.00. Kitose JAV vietose metams - \$18.00, pusė metų - \$10.00, trims mėnesiams - \$5.00, vienam mėnesiui - \$1.75. Kanadoje metams - \$20.00, pusė metų - \$11.00, vienam mėnesiui - \$2.00. Užsienioose metams - \$21.00, pusė metų - \$11.00, vienam mėnesiui \$2.50.

NAUJIENAS gaunite, jei pasipaite čekį, arba Money Order tokiu adresu:

1739 S. Halsted Street

Chicago, Ill. 60608

KELEIVIS

LITHUANIAN WEEKLY

Ašku, esate girdėję, kad tai laikraštis, kuris jau eina 66-čius metų. Jį vieni geria, kiti peikia, bet visi jį mėgsta skaityti.

Kelevis duoda ir teisinių patarimų, jame rasite gražių apsakymų bei eilėraščių. Jis turi ir moterų skyrių. PRENUMERATA: - METAMS - \$ 7.00.

Užsisakykite KELEIVIO 1971 metų kalendorių.

Jo kaina \$ 1.50.

KELEIVIS
636 East Broadway
South Boston, Mass. 02127

DIRVA

TAUTINĖS
MINTIES
LAIKRASTIS

Isteigtas 1915

6907 SUPERIOR AVENUE CLEVELAND, OHIO, 44103

Gausiai iliustruotas laikraštis, eina 2 kartu į savaitę Trečiadieniais ir penktadieniais

Prenumeratos kaina metams—\$13.00, pusė metų—\$7.00. Susipažinimui—2 savaites siunčiame nemokamai

— Leidžia —

Amerikos Lietuvių Spaudos ir Radijo Draugija Viltis

PETKUS

TĖVAS IR SŪNUS

MARQUETTE FUNERAL HOME

2533 W. 71st Street
Telef.: GRoovehill 6-2345-6

1410 So. 50th Ave., Cicero
Telef.: TOWnhall 3-2108-9

TRYS MODERNIŠKOS KOPLYČIOS
AIKŠTĖ AUTOMOBILIAMS PASTATYTI

Tel. 296-2244
SHALINS
(SHALINSKAS)
Funeral Home
84-02 Jamaica Ave.
prie Forest P-way stores
WOODHAVEN, N.Y. 11421

Garbingai aptarnauja
laidovėms
Koplyčios
visose miesto dalyse

F. W. SHALINS ir
J. B. SHALINS